

Umsögn um frumvörp menntamálaráðaherra til laga um leikskóla, grunnskóla, framhaldsskóla og menntunar og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla

Almennt má segja um frumvörpin að flest horfir til framfara og bóta í skólastarfi. Vinnuferlið sem viðhaft var við samningu laga fyrir leik- og grunnskóla er til mikillar fyrirmyndar.

Það má helst gagnrýna að tækifærið til að mynda heildstæða sýn og orðræðu hefur ekki verið nýtt til fulls. Þegar lagarammi fyrir leik-, grunn- og framhaldsskóla er endurskoðaður á sama tíma gefst tækifæri til að samræma áherslur og skipulag. Hér eru nefnd þrjú dæmi þar sem samræma mætti betur milli frumvarpanna þriggja.

- 1) Ákvæði um samvinnu milli skólastiga. Í frumvarpi til leikskólalaga er það verkefni sveitarstjórna að efla samvinnu milli leik- og grunnskóla (gr. 16.) en í frumvarpi að grunnskólalögunum er efling samvinnu leik- og grunnskóla verkefni skólanefndar og það er einnig verkefni skólanefndar að stuðla að samvinnu milli grunn- og framhaldsskóla (gr. 6). Ekkert er um samvinnu milli grunn- og framhaldsskóla í framhaldsskólalögunum.
- 2) Skipan foreldrasamstarfs. Hér væri til mikilla bóta að samræma skipulag foreldrasamstarfs leik- og grunnskóla. Bæði með tilliti til orðavals (foreldraráð/skólaráð) og sameiginlegra verkefna forelda og skóla svo sem umfjöllunar og umsagnarhlutverk. Einnig má nefna ákvæði um upplýsingamiðlun milli skólastiga.
- 3) Í athugasemdum vegna 21. og 23. greinar frumvarps til leikskólalaga er kveðið á um að starfslið sérfræðipjónustu sé með leikskólakennaramenntun (21. grein) og sérfræðikunnátta í málefnum leikskóla sé til staðar (23. gr). Í frumvarpi til laga um grunnskóla er ekki að finna sambærilegar athugasemdir eða ætlan löggjafans. Það orkar því tvímælis að halda þessum fyrirmælum inni í leikskólafrumvarpinu. Þessu til stuðnings má benda á skólaskrifstofur þar sem ekki er fyrir hendi sérþekking á málefnum leikskóla eða grunnskóla í því tilliti að starfsmenn eru hvorki með leikskólakennarapróf eða grunnskólakennarapróf. Þetta ákvæði mun því virka íþyngjandi fyrir sveitarfélög.

Ábendingar varðandi nokkrar greinar frumvarpanna.

Frumvarp til laga um leikskóla

21. og 22. gr. Í athugasemdum við greinarnar eru gefin viljrði fyrir að sérfræðipjónusta eigi/geti farið fram innan leikskólans og að afla nauðsynlegrar þjónustu fyrir barnið. Hluti þeirrar sérfræðipjónustu sem leikskólabörn þarfnast er á forræði ríkisins/heilbrigðisþjónustu s.s. sjúkráþjálfun og iðjubjálfun auk þess sem talmeið eru meðhöndluð af sjálfstætt starfandi sérfræðingum. Vald sérfræðipjónustu sveitarfélaga og leikskólastjóra til að skipuleggja störf þessara aðila er ekki fyrir hendi. Aðstaða til að veita umrædda þjónustu er heldur alls staðar í leikskólum landsins. Einnig má benda á að aðgengi að þessarri þjónustu er misjafnt eftir búsetu. Hér er því um íþyngjandi skyldur að ræða fyrir sveitarfélög ef vilji löggjafans gengur eftir. Einnig má spyrja þeirrar spurningar, hvort löggjafinn er að ganga of langt í að færa skyldur foreldra til opinbera aðila.

X Frumvarp til laga um grunnskóla

20. grein. Það verða að teljast nokkuð mikið stýring í lögum að mæla fyrir um að við byggingu grunnskóla skuli hafa samráð við grenndarsamfélagið þrátt fyrir að það hafi gefist

vel í þeim tilvikum sem það hefur verið reynt. Það er nokkuð á skjön við sjálfstjórnarrétt sveitarfélaga.

26. grein. Í athugasemd segir m.a.: *“gera þarf samning milli ríkis og sveitarfélaga um framkvæmdina þegar nemendur stunda samtímis nám í grunn- og framhaldsskóla.”* Það er nokkuð þungt í framkvæmd og því eðlilegra að ríkið setji vinnureglur fyrir framhaldsskólana og ákvæði í lög um framhaldsskóla um þessa samvinnu.

40. grein. Fram kemur í athugasemdum að fjallað verði sérstaklega um hvort ákvæði í frumvarpinu séu til kostnaðarauka. Ákvæðin í frumvarpinu gera ráð fyrir aukinni sérfræðiþjónustu og nýju hlutverki. Það getur verið flókið hlutverk að vera bæði ráðgefandi aðili og eiga síðan að meta árangur og tryggja rétta aðstoð. Sveitarfélögum er ætlað að stuðla að því að þjónusta annarra þ.e. ríkisstarfsmenn og sjálfstætt starfandi sérfræðingar veiti sína þjónustu innan veggja grunnskólans. Slíkt getur verið torsótt af ýmsum ástæðum eins og bent er á í athugasemd við leikskólafrumvarpið hér að framan. Sérfræðiþjónustunni/sveitarfélögum *“er einnig ætlað að veita starfsmönnum aðgang að sérfræðiþjónustu svo sem kennsluráðgjöf, handleiðslu eða öðru því sem lýtur að andlegri og líkamlegri velferð starfsmanna”* (bls. 50). Hér eru býsna miklar kröfur gerðar á hendur sveitarfélögunum og meira en hægt er sjá stað í hinum skólafrumvörpunum þ.e. gagnvart starfsfólki leikskóla að ekki sé minnst á starfsfólk framhaldsskólans. Merkir þetta að starfsfólk grunnskóla á ríkari kröfur á hendur sveitarfélögum varðandi andlega og líkamlega heilsuvernd en aðrir starfsmenn sveitarfélaganna?

Frumvarp til laga um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla.

Athygli vekur að gerð er krafa um kennslureynslu eða viðbótarnám í stjórnun þegar leikskólastjórar og grunnskólastjórar eru ráðnir en engar slíkar kröfur eru fyrir hendi þegar skólastjórnandi er ráðinn við framhaldsskóla.

Akranesi 22. febrúar 2008

Helga Gunnarsdóttir
sviðsstjóri fræðslu-, tómstunda- og íþróttasviðs Akraneskaupstaðar